

Дюрдь Віталій Іванович, аспірант
кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
старший детектив НАБУ

МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ВПЛИВОМ І ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Україна взяла на себе зобов'язання криміналізувати таку протиправну поведінку, як зловживання впливом, шляхом підписання та ратифікації двох фундаментальних міжнародних антикорупційних актів - Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією та Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, які набули чинності для нашої держави 18.07.2009 та приєднання 10.09.2003 до Стамбульського плану боротьби з корупцією. Криміналізація такого явища, як зловживання впливом, стало значною віхою на шляху України щодо побудови ефективної системи протидії корупції в державному секторі. Від імені України Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) [1] підписана 27.01.1999 в м. Страсбурзі та ратифікована Верховною Радою України згідно із Законом України від 18.10.2006 № 252-V «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» [2], який набув чинності 18.07.2009. Сама ж Конвенція набула чинності для України 01.03.2010 [3]. Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції [4] від імені України було підписано 11.12.2003. Її ратифікація відбулася 18.10.2006 згідно із Законом України від 18.10.2006 № 251-V «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» [5], який набув чинності 18.07.2009. Конвенція набула чинності для України 01.01.2010. Визначальним етапом також стало підписання Україною на П'ятій щорічній зустрічі Антикорупційної мережі для країн з перехідною економікою, яка проходила 10.09.2003 у Стамбулі, Плану дій з боротьби проти корупції для Азербайджану, Вірменії, Грузії, Російської Федерації, Таджикистану та України [6] (загальновідомий як Стамбульський план).

Під час Першої моніторингової зустрічі щодо Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції, яка проходила 19-21.01.2004 в Парижі, 21.01.2004 було схвалено Узагальнені рекомендації для України, в тексті яких викладено загальні та 24 конкретні рекомендації [7]. Зокрема, конкретна рекомендація № 6 в розділі II «Законодавство та криміналізація корупції» містила положення щодо необхідності криміналізації зловживання (торгівлі) впливом [8]. Після підписання Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією та Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, але ще до їх ратифікації парламентом, Україна розпочала підготовку до адаптації власної правової бази у відповідність з вимогами цих міжнародних документів (в тому числі і щодо криміналізації зловживання впливом). Вказаний процес розтягнувся у часі і, по суті, триває по сьогоднішній

день. Так, Міністерством юстиції України на виконання підпункту «е» пункту 4 розділу I Заходів щодо усунення причин та умов, які сприяють злочинним проявам і корупції, затверджених Указом Президента України «Про систему заходів щодо усунення причин та умов, які сприяють злочинним проявам і корупції» від 09.02.2004 № 175/2004 було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення».

Цього ж дня, на виконання цієї концепції, розроблений Міністерством юстиції України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за корупційні правопорушення» було подано Президентом до Верховної Ради України у загальному пакеті з шести антикорупційних законопроектів (інші п'ять - «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції», «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією», «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією», «Про засади запобігання та протидії корупції» та «Про відповідальність юридичних осіб за корупційні правопорушення») і визначено як невідкладний.

В офіційних українських перекладах Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією та Конвенції ООН проти корупції аналізований склад злочину вказується як «зловживання впливом». той же час в офіційному тексті англійською мовою назва ст. 12 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією зазначена як «Trading in influence», в офіційному тексті французькою мовою - «Trafic d'influence», і лише в неофіційному тексті (який однак розміщений на веб-сайті Ради Європи) російською мовою даний злочин вказаний як «Использование служебного положения в корыстных целях». Так само в офіційному тексті англійською мовою назва ст. 18 Конвенції ООН проти корупції вказана як «Trading in influence», в офіційному тексті французькою мовою - «Trafic d'influence», однак в офіційному російському тексті - «Злоупотребление влиянием в корыстных целях». Ні російськомовний текст, ані офіційні переклади українською не можна вважати вдалими через живане в обох англомовних текстах конвенцій терміну «trading in influence». При перекладі з англійської мови дієслово «trade» означає «торгувати» і в жодному зі значень не перекладається як «зловживати». Тому, логічною та правильною була думка розробників проекту цього Закону при перекладі текстів обох зазначених вище антикорупційних конвенцій та при криміналізації зазначеного діяння не відступати від буквального значення дієслова «йт^е», надаючи назву таким діянням як «Торгівля впливом». Крім того, термін «торгівля впливом» більш точно відповідає як змістовним характеристикам діянь, про які йдеться у ст. 18 Конвенції ООН проти корупції та ст. 12 Кримінальної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією, так і змістові запропонованої проектом норми (нині - ст. 369-2 КК України)».

Також слід відзначити, що в офіційному англомовному тексті Узагальнених рекомендацій для України, прийнятих під час Першої

моніторингової зустрічі щодо Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції і розміщеному на сайті OECD <https://www.oecd.org/corruption/acn/istanbulactionplan/> рекомендація щодо криміналізації торгівлі впливом звучить як «criminalise trading in influence» [36]; у російськомовному тексті, розміщеному на цьому ж сайті, рекомендація звучить як «криміналізувати торгівлю впливом».

Список використаних джерел

1. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) від 27.01.1999 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
2. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18.10.2006 р. № 252-V. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/252-16>.
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
4. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції»: Закон України від 18.10.2006 р. № 251-V. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16>.
5. План действий по борьбе с коррупцией от 21.01.2004 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-04.
6. Узагальнення рекомендацій. Україна. Стамбульський план дій з боротьби проти корупції. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-04.

Жеребо Олександр Іванович, завідувач відділу нормативно-методичної діяльності та стандартизації лабораторії організації наукової, методичної діяльності, нормативного забезпечення та міжнародного співробітництва Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ

Будь-яка держава має свої функції. Функції держави представляють собою основні завдання та напрямки її діяльності.

Державна антикорупційна політика України формується і реалізується за умов, коли у суспільстві нівелюється різниця між правомірною та неправомірною поведінкою через розповсюдження правового нігілізму в країні. Таке становище вимагає зростання ваги несилових (політичних, економічних, соціальних, енергетичних, екологічних, інформаційних тощо) складових забезпечення антикорупційної політики.